

Jó társaságban gyorsan telik az idő

Mielőtt elkezdtem írni a *Besúgóm*, kíváncsiságból belelapoztam a tavalyiba, hogy felelevenítsem, milyen gondolatok kavargtak akkor bennem. A szajáni volt az első találkozásom. Különös érzés visszaidézni az oly közeli, de már oly távolinak tűnő szajáni élményeket, emlékeket. Gyorsan eltelt ez a pár hónap, mely tele volt izgatottsággal és idegeskedéssel, reggeltől estig csörgő telefonokkal, sok-sok beszélgetéssel és egymás biztatásával. „Kitartás! Minden rendben lesz!” Ez a két mondat hangzott el talán a legsűrűbben a Flóriával folytatott beszélgetéseim alkalmával. Valóban kevés idő állt a rendelkezésünkre, s biztosan kimaradt valami útközben, de mégis, olyan szépen összeállt minden a végére!

Tavaly láthattunk egy igazán lelkes csapatot Szajánban, melynek tagjaiban, vezetőiben és segítőiben nagy bizodalunk volt. S nem hiába! A temeriniek több éves, rutinos szervezői tapasztalata, a színjátszáshoz való viszonyuk, őszinte, alázatos szeretetük, és társaik iránti tiszteletük példaértékű. Óriási falat egy ilyen rendezvény megszervezése, és még nagyobb kitartás kellett idén ahhoz a társulatok részéről is, hogy minden(ki) felkészüljön április közepére.

Minden tiszteletem a Tiétek!

Mint azt tudjátok, a találkozó csakis érteket, színjátszókért és közösségeitekért van, s bár Szajánban, s idén Temerinben is 10-10 társulat tud(ott) bemutatkozni, s ismerve az időszakot, amit át kellett vészelnünk mindannyiunknak, ez nagyon nagy szó! Áron csütörtöki *Besúgójában* olvashattátok azt, hogy a találkozóval nem ér véget az ünnep, hiszen sokatoknál a rendezvényt követően lesznek a bemutatók. Ha ilyen szépen halad, dolgozik továbbra is mindenki, biztos vagyok abban, hogy jövő tavasszal, a 27. Színjátszó Találkozó résztvevő társulatok száma is visszaáll a megszokott 15 felettire!

De addig is az *ideinek* minden percét élvezzük ki Temerinben!

Az első néhány napot sajnos nem tudtam önfeledten élvezni, mert ingáztam Szabadka és Temerin között, mégis kellemes érzés tölt el, ha visszagondolok ezekre a napokra. Az első pillanatok – az előkészületek, a csoportok fogadása, vagy akár a zsűrizés – nagyon meghatározóak. S mit tapasztalok? Azt, hogy minden gördülékenyen megy, mindenki tudja a feladatát, és csinálja is! Milyen jó ezt

látni. S mennyire családias a hangulat! Pénteken, amikor megérkeztem a Szirmai klubhelyiségébe, ínycsiklandó pogácsa- és kávéillat fogadott, még otthonosabbá téve az egyébként is jó hangulatú helyszínt. S azok a kedves arcok, amik visszamosolyognak rám... Érdeklődöm, miben segíthetek, de már mindent megcsináltak. Fogadták a csapatot, megmutatták nekik az öltözőket, s ráadásul a kiállítást is. A programfüzetek és a Súgók is várják naprakészen a közönséget. Minden a helyén, mindenki lelkes és kitűnően végzi a saját feladatát. Rám már csak az a feladat vár, hogy ott legyek, segítsek, ha véletlenül elakadnak valamiben. Nagyon szeretem a családias hangulatú rendezvényeket, s már alig várom, hogy hétfőtől Temerin legyen néhány napig az otthonom.

Már a találkozó felénél járunk, s most jön még csak a java! Ugye milyen gyorsan telik az idő, ha jó a társaság, s ha valami jónak vagyunk szemtanúi, (meg)tapasztalói?!

Fábián Móni

Tenger a lélekben

Az újvidéki Színes Szilánkok Diákszínpad előadásának fókuszában a kortárs erőszak, velük beszélgettünk.

Az iskolai bántalmazás egyre aggasztóbb probléma napjainkban, az erre utaló naprakész adatok hallatán azonban sokszor elképed az ember, ugyanis ha a közvetlen környezetében nem tapasztal ilyen eseteket, keveset foglalkozik a problémával, és annak súlyosságával. Figura Terézia, a darab rendezője személyesen is érintett ebben, ugyanis a gyermekét is bántalmazták az iskolában, így szülői kötelességének érezte a téma feldolgozását.

– Ez egy rémisztően fontos téma manapság, mert körülvesz bennünket a kortárs erőszak, és a médiában is egyre több esetet hallunk, naprakész adatok vannak arról, hogy mikor, kit és hol bántottak. A másik dolog viszont az, hogy ezzel a témával nem foglalkozunk ilyen transzparensen. Műhelymunkákon szó esik róla, olyankor elméletben mindenki elmondja a maga meglátását, de a gyakorlatban nem foglalkozik vele senki az egész Balkán térségen. A mi csapatunkban is vannak olyan fiatalok, akik megélték a bántalmazás különböző formáit, vagy ha nem is élték meg, szemtanúi voltak ilyen helyzeteknek. Meggyőződésem, hogy most és ezzel a csapattal kellett ezt színpadra állítanunk. Másrészről anyai, szülői kötelességemnek is éreztem, hogy a saját gyerekeimet megsegítsem, és valamilyen módon találjak egy terápiás módszert, amivel ezt kiadhatja magából, és amivel, ha nem is tudja elfelejteni, de félre tudja tenni. Nagyon sokáig üldözték a mindennapjait az elmúlt időszak eseményei. Amikor velem is megtörtént a dolog, valahogy egyre több információ futott be hozzám arról, hogy ez a jelenség valójában nagyon gyakori az is-

kolákban. Láttam a gyereken, hogy neki nagyon fontos az, hogy foglalkozzunk a témával, beszéljünk róla, és megpróbáljuk lerázni magunkról ezt a dolgot. Később minél többet beszélgettünk, gyakorlatoztunk a fiatalokkal a próbákon, rajtuk is láttam, hogy mennyire fontos az, hogy ezek lepörögjenek róluk egy adott pillanatban, hogy levetkőzzék ezeket az élményeket. Érdekes volt megfigyelni azt a pillanatot, amikor már túl tudták tenni magukat ezen, és nem úgy élték meg a próbákat, hogy még mindig nagyon fáj, hanem már úgy tudtak próbálni, hogy ez most már nem én vagyok, hanem eljátszom azt a valakit, akivel ez megtörtént. Ez volt a legfontosabb az egész terápiás folyamatban. Volt közben minden, a dühtől kezdve, a síráson keresztül a méregig, az elkeseredésig, kilépek belőle, nem lépek ki belőle, másként akarom, én ezt nem bírom... Közben volt közös nevetés, vasárnapi ebédelés, gyertyagyújtás, annyi cuki dolog, ami meleggé tette ezt az egészet a téma zordságában. Nagyon sokat gyakoroltunk, különböző módon tréningeztük az elmét, a szívet, a testet, és ebből álltak össze a jelenetsorok, az ő meséikből, a megélt

vagy látott történeteikből. Volt egy pszichoterapeuta is nálunk, aki egyébként tagja egy, a témával foglalkozó kutatócsoportnak, ő foglalkozott a fiatalokkal a próbán. Rendelkezésemre bocsátotta a legfrissebb adatokat arra vonatkozóan, hogy valóban hány fiatal van Szerbiában, aki akár öngyilkosságot követett el emiatt, rosszul érzi magát, vagy át kellett írni másik iskolába, megpróbált végezni az életével, de nem sikerült neki. Ezeket a statisztikai adatokat is beépítettük az előadásba, a pszichoterapeuta engedélyével fel tudtuk őket használni. Ez egy rendkívül tehetséges csapat, ebben a pillanatban érettek voltak a feladatra, átértékelték, nagyon tudták, hogy én mit szeretnék a színpadon látni. Egy hullámhosszon voltunk, le tudták érzelmileg is követni azokat a dolgokat, amik nekem, rendezőként fontosak voltak. Az előadás a közönségnek is terápia, sokan mondták, miután megnézték, főként pedagógusok és szülők, hogy akár az iskolai oktatásba is beiktatnák. Nem hiába áll a közönség, mert ülve, amikor elkényelmesedik, teljesen másként rezonál, másként nézi az előadást, mint hogyha végig kell állni az 55 percet, és megérezni mindazt a kint és bűt, amit ők a színpadon, a kerítés túloldalán, bent a cirkuszi ringben megélnék, hangsúlyozta a rendező.

A fiatal színészek számára kihívás volt a karakterek megformálása, a felkészülést mindenki másként élte meg.

Ladistry Nóra: Őszintén, az elején nagyon nehéz volt, később azonban belejöttünk, és ma már nem saját magunkat játszunk el a színpadon, hanem egy teljesen másik karak-

tert. A kezdetben igyekeztem minél több saját tapasztalatot, érzést belevinni az előadásba. Ez rendkívül nehéz. Ilyenkor kizárólag magunkra kell összpontosítani, nem törődni a körülöttünk lévő emberekkel, hanem kimutatni mindazt, amit tényleg érzünk, és megmutatni, hogy mire vagyunk ilyenkor képesek.

Vorkapić Anja: Számomra sem volt könnyű a kezdet, de ezzel a csapattal könnyen vettük az akadályokat. Egymás támaszai voltunk, biztonságban éreztem magam közöttük, és tudtam, hogy az, ami ott történik és elhangzik, nem jön ki a mi körünkből. Voltak pillanatok, amikor le kellett ülnöm, elsírtam magam, de olyan is volt, amikor csak nevetni tudtam. Ez egy hatalmas pszichikai teher tud lenni. Tisztában voltam a probléma súlyosságával, mert én is átéltem személyesen az általános iskolában. Nem volt durva a személyes esetem, ezzel ellentétben világos volt számomra, hogy mivel állunk szemben. Láttam nagyon durva dolgokat.

Barna Dávid: Nagyon szeretem a társaságot, a színészkedést meg kimondottan élvezem. Meglepődtem azon, hogy a rendező éppen ezt a témát dolgozta fel, merőben eltér a többitől, sokkal komolyabb. Örültem, hogy részese lehettem ennek a folyamatnak. Mivel én nem vettem részt a darab elkészítésében, kimaradtam a súlyos részekből. A kortárs erőszakot én is megtapasztaltam az általános iskolában, de most, amikor visszagondolok, már nem tűnik olyan súlyosnak, mint ahogyan én akkor megéltém.

Ádám Csilla

Temerini színjátszás a két világháború között I. rész

Részletek Ádám István *Virágfakadás* című könyvéből

Az első világháborút követően az Ipartestület és a TTC (Temerini Torna Club, 1933-tól TSK – Temerini Sport Klub) műkedvelői voltak a stafétavivői községünk művelődési életének. Az iparosok fiatal gárdája a Guelminó-féle nagyvendéglő (Kaszinó) mozitermében főleg népszínműveket visz színre, de repertoárjukon szerepelnek különféle kabarék, műsoros estek is.

Ma már talán fel sem fogjuk, hogy a Trianon utáni időkben mekkora jelentősége volt még ezeknek a nem túl igényes daraboknak is a magyarság kultúra iránti igényének és egyúttal nemzeti öntudatának fenntartásában. Persze gyanította ezt a korabeli hatalom is. „Egy ilyen kis kabaréért” – mint **Garay Béla** *A Délvidék magyar színjátszói* c. tanulmányában írja – „mozgósítani kellett minden összekötést rendőrségen, főszolgabírószágon, városvezetőségénél. Egy ilyen kis kabarétréfát komoly, pirosceruzás urak vizsgálgattak, szagolgattak, kóstolgattak, farigcsáltak addig, amíg megfelelt minden államvédelmi és többségpolitikai szempontnak. Ez nem kabaré volt, és ezt tudta a rendőség, de tudta a közönség is.”

A nehéz, sokszor kifejezetten ellenséges politikai körülmények ellenére Vajdaság-szerete gomba módra szaporodtak a műkedvelő egyesületek, dalárdák, olvasóköri. Pedig az

új államalakulathoz csatolást követően, mint színészetünk krónikása írja: „Itt nem maradt, csak néhány politizáló ügyvéd; itt nem maradt egyetlen író; innen elment jóformán minden színész, minden muzsikusz; elment a tanítók javarésze is.(...) Szegény, elhasznált zsellérrép a bácskai magyarok nagyobb része, és a városokban kis iparosok, kis tisztségviselők, néhány orvos és néhány ügyvéd: ez volt minden, ez volt a mag, ez volt az idők kezdete.” Nem volt másként ez Temerinben sem. Ha ezt tudjuk, akkor értjük meg igazán a jelentőségét annak a kultúramegőrző és népnevelő feladatnak, amit a temerini iparosság saját erejéből és helyi értelmiségiek támogatásával a magyar nyelvű színjátszás és a zenei élet terén felmutatott.

Közvetlenül a világháború után **Tényi János** cipőfelsőrész-készítő mester rendezésében bemutatásra kerül a *Sárga csikó* és a *Piros bugyelláris*, 1925 augusztusában pedig az *Iglói diákokat* viszik színre.

1926-ban már négy darab van műsoron. A **Léh Fülöp** rendezte *Tunikás lányok* bemutatóján a moziterem zsúfolásig megtelt, „...ember az ember hátán tolongott, s még az ajtón kívül is székekre állva nézték egyesek az előadást” – olvashatjuk a Délbácska 1926. január 1-jei számában. A színvonalas produkciót újvidéki, palánkai, zsablyai, zentai és más község-

ből érkezett vendégek is megcsodálták. Az előadást szép anyagi siker honorálta, mivel a belépőjegyet sokan felülfizették.

A következő előadás egy ötfelvonásos parasztragédia, a *Magdolna* volt, amit **Paska István** kőművesmester állított színpadra. A darab tiszta jövedelmét az árvízkárosultak megsegélyezésére fordították.

Miután **Vida Mihály** vendéglős az Amerika vendéglő összes helyiségét díjmentesen a műkedvelők rendelkezésére bocsátotta, júniusban bemutatásra került *A halász szeretője* népszínmű, augusztusban pedig az *Árvácska* operett **Léh Fülöp** rendezésében. Mindkét előadás tiszta jövedelme az ipartestület által létrehozott házalap javát szolgálta.

1927. február 28-án, farsang hétfőjén, az ipartestület műkedvelő gárdája először tartja meg saját álarcos bálját. **Balázs László** fényképész rendezésében húsvétkor *A toloncot*, júniusban a *Juhász legény, szegény juhász legényt*, majd decemberben a *Repülj, fecském* operettet adják elő. Balázs László korábban a horvátországi Varasd színtársulatában hivatásos színész volt, s most színészi, maszkmesteri és rendezői tapasztalatainak nagy hasznát látják a temeriniek.

1928-ban, miután az Ipartestület a Vida-féle Amerika vendéglőben színpadot épít, Milinszki István, az ipartestület vigalmi bizottságának elnöke értekezletre hívja össze a bizottságot. Az értekezletre igen sokan összejönnek, és kezdeményezik a dalárda újraindítását, majd október 21-én újraalakul az Iparos Dalárda.

[...]

A műkedvelők sem tétlenkednek. Balázs László rendezésében bemutatásra kerül a *Szent Péter esernyője*, majd **Kohut János** és **Szegő Jenőné** rendezésében a Temerini Torna Clubbal közösen színre viszik *A kisasszony férje* című vígjátékot. Az utóbbi darab tiszta jövedelmét a szegények megsegítésére fordítják. A csoport karácsonykor a *Süt a nap* c. háromfelvonásos népszínművel zárja az évet.

1929 márciusában az Ipartestület műkedvelői az Iparosdalárda közreműködésével, Tényi János rendezésében előadják az *Amit az erdő mesél* népszínművet. Ez év júliusában a kanizsai dalos hangversenyről a dalárda lelkes kis csapata ezüstserleggel tér haza. Közsegyünk kultúregyesületei közül ők az elsők, akik vidéken elért eredménnyel is jeleskedhetnek. A nagyszabású serlegavató ünnepély Temerin fogadott ünnepén, Illés-napján kerül megszervezésre. A zsűfólasig megtelt Amerika színházteremben Zsablya és Bácsföldvár magyarságának küldöttsége is képviseltette magát. A jelenlevőknek nagy sikerrel adták elő a versenydarabokat, a *Viharbant* és a *Juhász-legényt*. Az ünnepség végén a TTC vezetősége ajándék zászlóval jutalmazta a dalárdát.

Sajnos a lelkesedés nem volt hosszú életű. Miután Sándor király 1929. január 6-án bevezette a diktatúrát, nemcsak a politikai pártokat oszlatták fel, hanem minden olyan szervezetet is, amely nemzeti jellegű volt, így a helyi egyesületek közül az Iparos Dalárdát és Ipartestületet. Rendelettel az állam teljesen ellehetetlenítette kultúrintézményeink további tevékenységét.

[...]

Gyermekelőadás az Amerikában (1928 vagy 1929)

Temerin építészeti műkincsei

Az utóbbi időkben tapasztalt településrendezési folyamatok Temerinben is egyre nagyobb méreteket öltenek. Ennek köszönhetően a központból sorra tűnnek el a településünk kinézetét több mint egy évszázadon keresztül meghatározó lakóépületek. Mindezek ellenére a Műemlékvédelmi Intézet több épületet is kiemelt, védelem alá helyezett még a múlt század derekán, amelyek közül kiemelkedik településünk három legrégebbi, máig fennmaradt épülete, vagyis a Szécsen-kastély, valamint a Szent Rozália-plébániatemplom és a hozzá tartozó plébániaépület, ami mostanság üzlethelyiségeknek és hivatali irodáknak ad helyet. Ezen épületek még a XVIII. és a XIX. század fordulóján épültek, vagyis több mint két évszázada állják a történelmi idők viharait. Az említett létesítmények mellett a még fennmaradt régebbi épületek közé tartozik a régi iskola, ami napjainkban az Első Helyi Közösségnek ad otthont, a templom mellett található zárda és végül az 1825-ben emelt Kálvária is. Az ismertető szöveg helyszűke miatt ezúttal csak a Szécsen-kastélyra és a plébániatemplom rövid történetének bemutatására korlátozódik.

A Temerin központjának közelében álló Szécsen-kastély még napjainkban is több mint két évszázaddal ezelőtti képét mutatja, illetve a több méter mélységű védőárok a régmúlt feudalizmusra emlékezteti az arra járókat, növelve annak értékét. A jelenleg szakközépiskolaként szolgáló épület a község egyik jellegzetes látnivalója. A közvetle-

nül mellette elterülő park pedig kiváló pihenésül szolgál a helyi polgároknak. A második világháború után az épületet államosították, majd a Műemlékvédelmi Intézet adatai szerint 1949. február 9-én, a 231. számú rendelet értelmében védett emlékművé nyilvánították. Az ódon kastély felépülése a horvát eredetű és az egykori Zágráb vármegye dél-nyugati részéből származó Szécsen család tagjaihoz fűződik. Szécsen Sándor, aki egyebek mellett Zágráb vármegye jegyzőhelyettese, udvari belső titkos tanácsos volt, 1798-ban vásárolta meg a mintegy 18 ezer holdas temerini birtokot. A temerini kastély megépítése azonban gróf Szécsen Károly, Sándor idősebbik fiának nevéhez fűződik. Feltehetően a birtokvásárlás évében, vagyis 1798-ban építette fel a kúriát, ezzel pedig ez az épület számít a legidősebbnek a településen. A kastély tervrajzairól azonban tudomásunk szerint nem maradt fenn egyetlen példány sem.

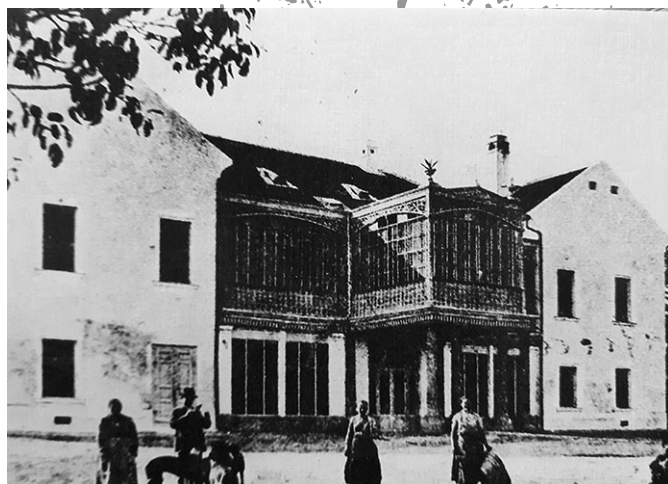
A temerini birtokot Fernbach Antal apatini gabonakereskedő 1874-ben vásárolta meg, az ő tulajdonába került át a kúria is, és néhány változtatást eszközölt rajta. Az egyemeletes kúria 10,5 méter magas, 20 méter széles és 30 méter hosszú, barokk és klasszicista stílusban épült. Az udvar felől a homlokzat kiugró, emeleti részét egy díszes, vasszerkezetű, zárt üvegerkély alkotja, amelynek a földszinten négy dór tartóoszlopa van, az erkély felett pedig két díszváza található. Az erkély felső részének gazdag díszítése az emeleti ablakok fölött is folytatódik. Egyébként ezt az erkélyt

A Szécsen-kastély a múlt század húszas éveiben

Árvácska

nem a Szécsenek építették a XVIII. században, hanem Fernbach Bálint a múlt század vége felé. A kastély utcai részén, az első emeleten egy romantikus díszítésű, nyitott vaserkély látható, amelynek díszítőelemei virágokra emlékeztetnek. Emellett az épület földszintes részének belső termei boltívesek. A hetvenes évek derekán olyan elképzelés született, hogy a kúriát szállodává alakítják a vadászturizmus fejlesztése érdekében. Ebből az elgondolásból azonban mindmáig nem lett semmi, s az épületben ma is középiskola működik.

A kastély kert felőli része a századfordulón

A településünk műemlékeinek sorában a Szécsen-kastélyt követően a második legidősebb épület kétségkívül a Szent Rozália tiszteletére felszentelt templom, valamint a napjainkban is mellette álló régi plébánia épülete. Településünknek katolikus magyarokkal és németekkel való újratelepítését követően (1781) már 1783 júliusában, saját erejükből egy kilenc öl (nagyjából 16 méter) hosszú és három öl (5,5 méter) széles vert falú templomot építettek fel. Mint azt már a fentiekben közöltük, a település feletti kegyúri jog a kincstártól végül 1798-ban a Szécsen család kezébe került át, és csak ezt követően mutatkozott arra lehetőség, hogy egy újabb, nagyobb templom épülhessen a jelentősen meggyarapodott hívősereg számára. Az új plébános, Csupor Mihály javaslatára végül 1804 és 1806 között szilárd anyagból felépült az új temp-

lom, míg a hozzátartozó és napjainkban is álló plébániaépület 1803-ban készült el. A költséget Temerin kegyura, Szécsen Sándor állta. A régi templomépületet végül iskolává alakították át, a temetőt pedig a falu nyugati és keleti széleire helyezték. A helyi római katolikus hívek igényeit az elkövetkező évtizedekben teljes mértékben kielégítette az új templom. Az épület a forradalom és szabadságharc ideje alatt, 1848. augusztus 30-án éjjelén bekövetkezett pusztítás során szinte teljesen leégett, és a tornya is ledőlt. A harcok végeztével és a lakosság fokozatos visszatérését követően a templomot 1853-ban teljesen felújították. Az elkövetkező több mint egy évszázad alatt az épületet többször is kibővítették, valamint külső és belső felújításokat végeztek rajta.

Fúró Dénes

A templom és a plébániaépület a múlt század elején

Ma a Találkozó színpadán

Stílusgyakorlatok a színpadon

A vajdasági hivatásos színházak és azok színművészei kiemelt fontossággal tekintenek a fiatal, gyermek- és ifjúsági korosztályra, s különösen nagy igényességgel foglalkoznak azokkal a fiatalokkal, akiket érdekel a színházművészet. Nincs ez másként Zentán sem a Zentai Magyar Kamaraszínházban. Dévai Zoltán évek óta, míg Verebes Judit első ízben próbálta ki magát a középiskolás korosztállyal való foglalkozásban, a színészmesterség alapjainak átadásában. Fontos küldetés ez, hiszen nem csupán szakmai fórumot és segítséget nyújtanak ezzel a (szín)művészet iránt érdeklődőknek, de megalapozzák a jövő színházszerető közönségét is.

A Zentai Magyar Kamaraszínház Diákszínjátszói, Zenta

A Zentai Színtársulat 1990-ben jött létre. Ennek a több mint három évtizednek az a meghatározója, hogy fokozatosan kialakult egy főleg középiskolás diákokból álló csoport, amely olyan színházi elveket vall, amelyeknek lényege a játék komolysága és őszintesége, célja pedig kettős: egyrészt a szép magyar beszéd, a mozgás és mozdulatok kultúrája; másrészt a színpadhoz és a szerepléshez való szoktatás. 2008 óta, amikor is Zentán létrejött a Zentai Magyar Kamaraszínház, az új intézményben folytatják munkájukat a diákszínjátszók, ugyanis a Zentai Magyar Kamaraszínház kiemelt figyelmet

fordít a fiatalokra. Mindezt műhely-, illetve beavató színházi eszközök felhasználásával, hogy néhány év múlva meghatározó legyen közönsége számára az az élmény, amelyet a kommunikáció egyik legkifinomultabb formája, a színház szerezhet.

A társulat eddigi díjai a Találkozón:

1996 – A *Cselédek* c. előadás elnyerte a fődíjat (vendégszerepelhetett Zsámbékon).

1997 – Domány Zoltán lett a legjobb férfi epizódszereplő.

2000 – A Zentai Színtársulat és a csókaiai koprodukciója kiérdemelte a rendezői díjat.

2001 – Robert Bloch *Az Anya* c. pszichológiai krimijének rendezéséért Bambach Ró-

bert-díjat kapott az új kifejezési formák kereséséért Lénárd Róbert, a darab rendezője.

2002 – A *Dagasztók* című vígjátékáért Bambach Róbert-díjat nyert az új kifejezési formákért Lénárd Róbert rendező.

2004 – Marivaux *A szerelem és a véletlen játéka* című vígjátékának előadásáért Pataki László-díjban részesült a csoport.

2005 – Friedrich Dürrenmatt *Pillanatkép egy bolygóról* című előadás kiérdemelte a Bambach Róbert-díjat és a legszebb színpadi beszéd díját.

2006 – Peter Weiss *Mockinpott úr kínjai és meggyógytatása* című előadás nyerte el a Pataki László-díjat, valamint Mácsai Endre a legjobb férfi főszereplőnek járó díjat.

2007 – Nyikolaj Vasziljevics Gogol *A revizor* című előadás Garay Béla-díjat érdemelt ki.

2009 – Kovács Ákos – Máriás Endre: *Az éj-jel menyasszonya* című előadásáért Bambach Róbert-díjjal jutalmazták a csoportot, valamint Nagyballi Tamara kiérdemelte a legszebb színpadi beszéd díját.

2011 – Presser Gábor, Sztevanovity Dusan és Horváth Péter *A padlás* című műve nyomán készült produkciójáért, melyet Mácsai Endre rendezett, Bambach Róbert-díjat érdemelt ki a társulat.

2012 – A *Valahol Európában* című musicalben nyújtott alakításáért a legjobb női főszereplőnek járó Ferenczi Ibolya-díjat vehette át Verebes Judit, Suhanc/Éva szerepéért, valamint a legszebb színpadi beszéd díját Bicskei Kata vehette át.

2013 – Mácsai Endre rendezésében a *Sohaország* című előadást Pataki-díjban részesítette a zsűri.

2014 – a Zentai Magyar Kamaraszínház két társulattal érkezett a találkozóra, a Találkozó Bambach Róbert-díjat a legjobb alternatív vagy új formákat kereső előadásért a Zentai Magyar Kamaraszínház Zsebtársulata kapta a *Föld nélkül* című előadásukért, amelyet Lőrinc Tímea rendezett.

2016 – A legjobb női mellékszereplőnek járó Magyar Piri-díjat Graca Beáta és Kiss Izabella *A boggyógyümölcskertész fia* című előadásban (rendező: Lőrinc Tímea) nyújtott alakításukért vihették haza.

2018 – A zsűri a legszebb színpadi beszédért Szántó Róbert-díjjal tüntette ki Dupák Fannit, az *Óz, a nagy varázsló* című előadás Dorkáját. Rendező: Dévai Zoltán és Virág György.

A Zentai Magyar Kamaraszínház

Diákszínjátszói bemutatják:

Raymond Queneau: *Így történt...* (60')
Vígjáték

Szereplők:

Egy város polgárai:

Berta Fanni
Csizik Boglárka
Gubis Alex
Kadvány Kitti
Kerekes Zalán
Kocsis Irén
Kőrösi Violetta
Nagy Anikó
Oláh Réka
Pesti Emese
Radócki Kristóf
Rekovics Réka
Romoda Zsóka
Sattler Dórián
Sörös Teodóra
Szabó Dianna
Szalma Antónia
Varga Virág

Rendezte: Verebes Judit és Dévai Zoltán

„Szemtelenül fiatalok, szemtelenül lendületesek és iszonyatosan bátrak”

Az Újvidéki Magyar Művelődési és Művészeti Központ Színes Szilánkok Diákszínpadának *Tenger a lélekben* című előadásának zsűrizése

Az előadás a fiatalság olyan problémáival foglalkozik, mint a bántalmazás, zaklatás, a közösségi média veszélyes, kirekesztő világa, és ráadásul mindezt saját élményeken keresztül bemutatva. Az előadást minden esetben beszélgetés követi a közönség, gyerek- és fiatal nézői számára, ahol a látottakat igyekeznek feldolgozni.

Virág Kiss Anita szervező, a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet munkatársa nyitja a zsűri értékelését, elmeséli tapasztalatait a nézőtérrel.

„Érdekes volt figyelni a közönséget, főleg az iskolás korosztályt! Az első öt percben ment a kuncogás, hogy a zavart leplezzék, és ahogy mentetek egyre mélyebben a témában, úgy csendesedtek el ők is. Nagyon fontos ezekről a dolgokról beszélni!”

Ezt követően **Balázs Áron** kezdi az értékelést. *„Sok, erős energiát éreztem, ami jött felénk. Nagyon tetszett a tér, több mindenre engedett asszociálni: fogolytáborra, ketrecharcos dologra, aztán cirkuszi poronddá is változott... Itt ülök, és gondolkodom, hogy kiről szól, kinek szól, hogyan, mennyire közös munka? Mennyire személyes? Ezt azért kérdezem, mert hiába hallok, értem miről beszéltek, felmerül bennem, hogy mennyire személyes tapasztalatok alapján dolgoztatok? Milyen körülmények alapján született meg a szöveg?”*

Figura Terézia, a csoport vezetője és egyben a darab rendezője elmesélte, hogy a jelenetek, a játsszók személyes történetei, de fellelhetőek benne mesékből átemelt momentumok, valamint hivatalos adatokból nyert szövegek, valóságos és aktuális szerbiai adatokkal, statisztikákkal. Majd a színpadra állítás kulisszáiról beszélt. *„Sokat dolgoztunk azon, hogy beszéljünk, hogy belemenjünk olyan mélységekbe, hogy mik azok a konkrét szituációk, amik velük megtörténtek, milyen módon bántották őket. Majd ezeket összefűztem. Volt egy pszichoterapeuta is, akivel együtt dolgoztunk, aki a kortárs erőszakkal foglalkozik Szerbiában, sok kutatási anyagot kaptunk tőle. Attól függően osztottam fel, hogy ki az, aki*

a saját történetét játssza, hogy mennyire éreztem lelkileg erősnek az illetőt. Nem akartam, hogy összeroppanjon azért, mert újra és újra át kell élnie a bántalmazását. És vannak olyan jelenetek, amiket azok játszanak, akik a valóságban is átélték azt. Nagyon kellett rájuk figyelni, biztosítanom kellett őket, hogy biztonságban vannak, hogy innen nem fog semmi olyan kikerülni, amit nem szeretnének. Nem akartam, hogy sérüljenek az előadásban, azt akartam, hogy felszabaduljanak általa.”

Balázs Áron az értékelés további részében kifejtette, hogy a *tüntetés jelenete*, melyben a gyerekek követelik a biztonságos közegüket, ahol figyelnek rájuk, és ahol menedéket kérhetnek és kapnak, az számára túl provokatív és hangos lett, nem pozitív értelemben. *„Jobban esett volna, hogyha ez engem megszólít, és nem felszólít.”* Ezzel a későbbiekben a többi zsűritag is egyetértett. A továbbiakban felhívta a figyelmet, hogy jobban kell a szöveg érthetőségére figyelni, mert nem feledkezhetünk meg arról, hogy ez mégiscsak színház, bármennyire is terápia jellegű. **Táborosi Margaréta** ugyanezt fogalmazta meg a későbbiekben: *„Fontos a szöveget előadás előtt beleérteni a szánkba, hogy érteni lehessen! Legyen ereje, és artikulált.”*

„Mindenki érintett ebben az előadásban, az, aki bántalmazott, az, aki bántalmazó, vagy az, aki bántalmazás szemtanúja...” – folytatta Táborosi Margaréta. *„Két síkon futottak a gondolataim. Egyik nektek szól, résztvevőknek. Látszik, hogy erős kézzel vagytok fogva. Nincs üresjárat, látszik a szerkezet, látszik a koncep-*

ció, minden ki van találva, mindenkinek van feladata. A másik dolog, ami megfogalmazódott bennem, hogy mekkora dolog csapatot magunk köré építeni, és azt folyton vinni. Ennek látszódik az ereje! Nagyon nagy bátorság, amiket elmondtok! Ki meritek mondani nekem, az arcomba, és mint néző rájövök, hogy nem vagyok egyedül a problémáimmal."

Továbbá kitért arra, hogy van még néhány téma, ami érinti ezt a korosztályt, mint például az evészavar- és testképproblémák. Erre Teréziának az volt a válasza, hogy a csapatát konkrétan ez nem érintette, de ő is gondolt rá, hogy beleépítik az előadásba, de végül kidobta magából a koncepció.

Margaréta ezt követően érintette a zenés betéteket és a játéktér használatát; díjazta a strukturált koreográfiát, de az improvizáltra engedett buli jelenetében hiányolta a ritmusra való mozgást. „Szimbolikus és végiggondolt a díszlet, és szépen használjátok. Szó szerint mindig átléptek egy határt magatokban. Azzal kezditek az előadást, ami a vége, csak már a szemünkbe mondjátok, nem a négy fal magányában.” – zárta gondolatait, és adta át a szót **Brestyánszki Boros Rozinak**.

„Valóban tény és való, hogy vannak erős színpadi jelenlétek, erős tekintetek, megszólalások, és néha erős hátaakat is látok. Erősen tudjátok képviselni, amit elénk raktok, és ezt nagyon tudtam szeretni. Sokszor többet tudott kommunikálni felénk az, amit csináltatok, mint amit kimondtatok. Érdekes az a mozaik, ahogy ez össze lett rakva. Egy picit azzal volt problémám, hogy ennek a füzérnek a vége kellene hogy eldurranjon, de ehhez képest az előadásban belül volt több olyan kombinációs pont, amikor durrant. Ezek valahol a kiáltvány előtt vannak, amikor engem bűnbakká tesztek... ezt egy kicsit nem értem. Értem, hogy dühöseketek a világra, dühöseketek arra, aki zaklat, de bűnössé tesztek engem, miközben én a ti oldalatokon állok, veletek azonosulok.”

„Pedig igyekeztünk nem részrehajlóak lenni. Igyekeztünk pártatlanok lenni, hogy ne is álljunk ki bármely oldal mellett.

Nem akartunk annyira transzparensen az áldozat oldalán állni, csak meg akartuk fogalmazni, hogy ez mennyire tud fájni. A bántalmazó sem egyértelműen bűnös vagy bűnbak. Amit megtanul otthon a családban vagy a társaságában, azt viszi be a saját szociális közegébe. Ezt teszi, mert nem tud mást.” – válaszolt a rendező.

„Az viszont szép volt, hogy a legvégén annak a szemébe mondtatok szép dolgokat, vagyis nekem, akit addig vádoltatok, abban van valami simogatás.” – zárta le Rozi, majd mással folytatta gondolatait, és beszélgetés kerekedett a *kortárs erőszak* jelenségéről és fogalmáról: megtudtuk a rendezőtől, hogy a pszichológusi szakkifejezés szerint, a tinédzserkorúak közötti verbális és fizikai bántalmazást jelenti. Az is ebbe a kategóriába tartozik, ha felnőtt bántja a gyereket, de ha két felnőtt bántja egymást, az nem kortárs erőszak. Az előadásban a szülő-gyermek bántalmazás témája is megjelenik, Rozi szerint tisztább lett volna, ha a darab csak az azonos korúak közti szituációkkal dolgozik.

Táborosi Margaréta még hozzáfűzte: „Nagyon fontosak a saját mondataitok a végén, amivel elküldtök minket az utunkra. Amik elhangzanak, ne idézetek legyenek, beszéljétek a saját szavaitokkal, a ti mondataitokat hallanám, az menne a szívemig. Ott nem kellene irodalmi szövegnek lennie. Jobban érdekel, hogy magatok között hogy hangzanak el ezek a szövegek, bátorítások.”

„Kisebb településeken, hogy fogadják, hogy tudnak azonosulni? Befogadóak, nyitottak a beszélgetésre vagy tagadóak, hogy nálunk nem történik ilyesmi?” – tette fel a kérdést **Jankovics Andrea** színművész a közönség soraiból.

„Nyitottak a beszélgetésre, de az igaz, hogy jóval kevesebben... Mi azt gondolnánk, kisebb településeken kevesebb a kortárs erőszak, hogy a közösségi szellem erősebb, de sajnos nem így van... el sem tudjátok képzelni, milyen történeteket hallgatunk végig.” – zárta le Figura Terézia a beszélgetést.

Nagy Karina

Holnap a Találkozó színpadán

Egy vizsgaelőadás palicsi változata

2011 júniusában az újvidéki Művészeti Akadémia színművészeti szakának végzős hallgatói bemutatták vizsgaelőadásukat Szabadkán, a Soltis Stúdióban. A négy végzős hallgató által írt darab különböző forrásmunkákból született, különböző írók műveiből: Szophoklészről kezdve Rejtő Jenőn és George Orwellon át Chris Carter X-aktájáig. Mezei Zoltán akkor a Szabadkai Népszínház Magyar Társulatának igazgatója volt, most pedig rendezőként segítette a palicsi színjátszók munkáját. Már nagyon várjuk, hogy Temerinben is láthassuk a KSZFV-n (az egyik) legjobb előadásnak járó díjat is kiérdemlő előadást! 😊

Április 26., kedd, 19 óra

**Palics Magyar Művelődési Egyesület,
Palicsi Színjátszó Grund, Palics**

Hajdú Tamás – Baráth Attila – Pámer Csilla
– Mácsai Endre: *Kreón, avagy ellenében a szélnek* (60')

Dráma

Rendezte: Mezei Zoltán

Az előadásról:

Történetünkben Kreón az Erinnüszökekkel, azaz saját lelkiismeretével néz szembe. Pontosabban kénytelen szembenézni, mert

kényszerítik rá, üldözik őt. Mint ahogyan az az ember, aki volt valaha vezetői szerepben, és működése után kénytelen elszámolni a döntéseiről és azok következményeiről, utólag, ha másnak nem is, de saját magának mindenképp, mert a lelkiismerete nem hagyja nyugodni. Ahogyan az Erinnüszökek sem hagyják Kreónt, és agyongyötrik.

Egy lendületes, mozgalmas játék az emberről, aki az elbizakodottsága áldozatává válik, és élete egy pontján úgy érzi, hogy NAGY és FONTOS, ám később kénytelen belátni, hogy ő is csak egy ember.

A XXVI. Találkozó szakmai zsűrije

Balázs Áron

Sterija-, Pataki Gyűrű-, Jászai Mari-díjas színművész, az Újvidéki Művészeti Akadémia tanársegédje

Bajmokon nőtt fel, ahol amatőr színészként Barácius Zoltán szárnyai alatt kipróbálhatta magát különböző szerepekben, és megszerette a színházat. Középiskolai éve alatt meghívást kapott

a Tanyaszínházba, majd végleg ez a pálya mellett döntött. 1995-ben felvételt nyert az Újvidéki Művészeti Akadémiára, ahol 2004-ben diplomázott Hernyák György és László Sándor osztályában. 2005 óta tanársegéd az Újvidéki Művészeti Akadémián.

1998-tól az Újvidéki Színház társulatának tagja 2016-ig.

Játszott még a Veszprémi Petőfi Színházban, Tatabányán, a Jászai Mari Színházban, Budapesten, a Bárka Színházban, a Temesvári Csiky Gergely Állami Magyar Színházban, a Szegedi Nemzeti Színházban, Szabadkán, a Népszínházban, valamint a Kosztolányi Dezső Színházban, a Zentai Magyar Kamaraszínházban és az Újvidéki Szerb Nemzeti Színházban.

Brestyánszki Boros Rozi

dramaturg, író

Azt kérték, írjak egy rövid, motiváló életrajzot, de én arról tudok írni, hogy engem mi motivál. Középiskolás voltam, amikor emlékeim szerint először jártam színházban. Szabadtéri előadás volt, és az egyik színész méteres közelségből nézett szembe velem. Talán Árok Feri volt, már nem emlékszem.

A színház élményére azonban igen. És nem sokkal később, nagyjából hónapok múlva, már magam is rendeztem, színházat akartam csinálni. Azt is tettem. Mintha tudtam volna, hogyan kell. Ma sem tudom. Pedig huszonegy éve ez a hivatásom is. Voltam közönségszervező, művészeti titkár, rendezőasszisztens, díszletasszisztens, plakáttervező,

kellégyártó grafikus, webmester, dramaturg, írtam cikkeket, esszéket, könyveket, színház-történetet, drámákat, sőt, egy kézikönyvet is arról, hogyan kell színházat csinálni. Pedig nem tudom. Annyit tudok, a jó színházcsináláshoz kíváncsiság, alázat, bizalom, szorgalom és szeretet kell. Mindezt nagykanállal kapom Közöttetek, ahová idén tizenegyszer hívtak vissza zsűrizni. És engem ez motivál, ez a kivételes erejű közösségi alkotás, aminek itt, az Amatőr Színjátszók Szemléjén lehetek tanúja és részese. Köszönöm!

Táborosi Margaréta

rendező-koreográfus, az Újvidéki Művészeti Akadémia tanára

Zentán születtem. A Tisza, a töltes és a népkerti sárgavíz jelenti a fő kötődést a városhoz a családom mellett. Az általános iskolát és a gimnáziumot szintén itt végeztem el, majd elindultam a nagyvilágba. Bő egy évtized után hazaköltöztem, hogy azóta folyamatosan úton legyek. Szimbolikusan és valójában is sokat ingázom, havi szinten több száz/ezer kilométert teszek meg. Szeretek inspiráló zenére autót vezetni.

2007-ben diplomáztam az Újvidéki Művészeti Akadémia (Akademija Umetnosti Novi Sad) színész szakán. Két évig az Újvidéki Színház társulatához tartoztam, ahol a rám bízott szerepekben arányosan tudtam fejlődni.

2009-ben felvételt nyertem a budapesti Színház- és Filmművészeti Egyetem rendező-koreográfus szakára, ahol 2014-ben fejeztem be tanulmányaimat. Közben az Újvidéki Művészeti Akadémián kezdtem tanítani színészmesterséget, Hernyák György asszisztenseként.

Jelenleg a Színház- és Filmművészeti Egyetem Doktori Iskolájának a hallgatója vagyok.

A színház(csinálás) büvökörében maradtam, ám már a színpad másik oldalán (nem színészként) képzelem el alkotói tevékenységem, korszerű, hiteles, sajátos kifejezési formát kereső előadások megkomponálásában.

Műkedvelők Társasága – játék – közösségi élet – évszázados örökség

Szemeztünk a Súgó hasábjain a 26. VMASZT-ra készült,
temerini színjátszást bemutató kiállítás anyagából

Szabó Péter további rendezései:

Amatersko pozorište „Szirmai Károly” műkedvelő színjátszó egyesület – Temerin
197 _____ 20 órákor
A színházteremben bemutató

Tóth Miklós
KUTYASZORÍTÓ
Vígjáték 3 felvonásban

Szereplők:
Virág Róbert . . . . . Kocsicska György
Ébőke a felesége . . . . . Majoros Magdolna
Erika házasasszonya . . . . . Kiss Magdolna
Inci menyasszonya . . . . . Major Magdolna
Tubai Ferdinánd . . . . . Szabó Péter
Apódnő . . . . . Szabó Klára

Rendező: Szabó Péter   Súlyg: Góbor Iлона
Díszlettervező: Konez István
Jegyelővétel a színházban,
Helyárak: _____ dinár

Tóth Miklós
Kutyaszorító című
vígjátékát
az 1970-es
években játszották.

AMATERSKO POZORIŠTE — SZIRMAI KÁROLY
MŰKEDVELŐ SZÍNJÁTSZÓ EGYESÜLET
T E M E R I N

1976. _____ este 8 órákor
a színházteremben
bemutatja
Tabi László

**ENYHÍTÓ
KÖRÜLMÉNY**
című vígjátékát három felvonásban
Rendezte: Szabó Péter

Szereplők
Erika, Csipkó . . . . . Péter, Róbert
Kati, Ágnes, Mária . . . . . Ágnes, Róbert
Tudor . . . . . Ágnes, Róbert
Férfi, Csipkó . . . . . Ágnes, Róbert
Férfi, Csipkó . . . . . Ágnes, Róbert
Férfi, Csipkó . . . . . Ágnes, Róbert
Férfi, Csipkó . . . . . Ágnes, Róbert
Férfi, Csipkó . . . . . Ágnes, Róbert
Férfi, Csipkó . . . . . Ágnes, Róbert

Technikai rendező: Sörös Sándor
Jegyelővétel a színházban,
Helyárak: _____ dinár.

Tabi László
Enyhítő körülmény
című vígjátéka
1976-ból.

Szirmai Károly Művelődési Egyesület Temerin
1983 _____ hó _____ órákor
A színház termében
Bemutatja
Aristophanes

LYSISTRATE
Című vígjátékát, Devecseri Gábor fordításában
Rendezte: Szabó Péter   Segédrendező: Törteli László

Szereplők:
Lysistrate   Nagyidai Franciska
Libido   Kohanc Rózsa
Kalonike   Pető Karolina
Myrhine   Lóc Lidia
Ariadne   Kelemen Borbála
Kinesias   Giricz Attila
Mames spártai követ   Elek István
Lampito spártai nő   Szabó Zsuzsa
Lykon Lysistrate férje   Szőlősi Ferenc
Kórus: Bakos Tibor, Sarok Csaba, Zelenka László,
Kurcinák János, Varga Zoltán

Tánckar
Helyárak, _____ Dinár. Jegyelővétel a színházban.

Aristophanes
Lysistrate című
vígjátéka
1983-ból.

Kaló Flórián
Négyen éjfélkor című
komédiáját az 1980-as
években játszották.

Szirmai Károly Művelődési Egyesület Temerin
198 _____ órákor

Bemutató
NÉGYEN ÉJFÉLKOR
komédia

Irtó: Kaló Flórián

Szereplők:
Lajos Faragó János
Péter Gara Márton
Olga Kurilla Erika
Stefánia Gara Márta

Rendezte:
Szabó Péter

Műszaki munkatársak: Kelemen Borbála, Hering István,
Béres Antal, Balázs Károly

Jegyelővétel a színházban,
Belépőjegy _____ dinár.

Oláh Margit
Nézd meg az apját
című zenés vígjátékát
az 1980-as években ál-
lították színpadra.

SZIRMAI KÁROLY MŰVELŐDÉSI EGYESÜLET
T E M E R I N

198 _____ 20 órákor
színházba

OLÁH MARGIT
NÉZD MEG AZ APJÁT
című zenés vígjátékát

SZEREPLŐK:
Kovács János . . . . . Kovács János
Kovács János . . . . . Kovács János
Kovács János . . . . . Kovács János
Kovács János . . . . . Kovács János
Kovács János . . . . . Kovács János
Kovács János . . . . . Kovács János
Kovács János . . . . . Kovács János
Kovács János . . . . . Kovács János
Kovács János . . . . . Kovács János
Kovács János . . . . . Kovács János

Színház: Szabó Péter   Rendező: Balázs Zsuzsa
Súly: Kocsicska György
Fény és hangtechnika: Mészáros László
Jegyelővétel a színházban.   Helyár: _____ dinár

Műkedvelők Társasága – játék – közösségi élet – évszázados örökség

Szemezgetünk a Súgó hasábjain a 26. VMASZT-ra készült, temerini színjátszást bemutató kiállítás anyagából

TÖRTELI LÁSZLÓ (1956–2022)

„Édesapám nem is sejtette, hogy mekkora munkát vállalt magára: egyedüli kertészként kellett ápolnia a két holdnyi területen fekvő Kastélyparkot. (...) Látástul vakulásig dolgozott: ott is laktunk, a Kertészlakban. Óvodás koromtól ötödik osztályig a park volt az otthonom, játszótér és tanulószobám is” – vallott gyermekkoráról Törteli László, aki 1956. április 12-én született Temerinben.

Ahogy a vallomásából is sejthetjük, szeretett „falujában” fejezte be az általános iskola nyolc osztályát. 1971-ben viszont apja szülővárosába, Magyarkanizsára költözött, ahol a középiskolai tanulmányait végezte. „Szobafestőt igyekeztek faragni belőlem” – mesélte a Magyar Szó riporterének. Vallomása szerint délelőtt dolgozott, délután tanult, este pedig bámulta a színház plakátjait. A furcsa hobbinak már elemis korában is hódolt, a rejtélyes világ tisztelete azonban akkora volt lelkében, hogy sohasem merészkedett be a színpad mögé. Végül a szobafestő mesterének köszönhető, hogy megismerte Koncz Istvánt, a magyarkanizsai színház akkori vezetőjét. „Pityu bá kiderítette, hogy valamivel több van bennem a művészet terén a kelleténél” – folytatta élettörténetét, és hozzátette, hogy kivételes éveket tölthetett el a magyarkanizsai amatőr színtársulatban. 1973-ban ősbemutató főszerepet kapott a Don Juan utolsó kalandja című színdarabban, de számos drámai és alkalmi fellépést is köszönhetett a társulatnak. Itt kapott biztatást arra is, hogy profiként kipróbálja magát.

1978-ban felvételt nyert az újvidéki Művészeti Akadémia színművészeti szakára, 1982-ben pedig az első között szerzett oklevelet Pataki László osztályvezető tanárnál. Friss diplomásként az Újvidéki Rádió színtársulatánál helyezkedett el, ahol rádiódramákban és gyermekhangjátékokban szerepelt. Eközben szerepeket vállalt az Újvidéki Színházban is, de több évig tagja volt a Tanyaszínház társulatának is.

A tanulmányai és munkája miatt ekkor már újra Temerinben élt. Hivatása mellett szorgalmasan tevékenykedett a Szirmai Károly Magyar Művelődési Egyesületben is: versmondókkal foglalkozott, színdarabokat rendezett, de rendszeresen fellépett alkalmi műsorokon és művészeti esteken is. Több éven át elnökségi tagja volt az egyesületnek, 1997-ben pedig részt vett szülővárosa másik legfőbb civil szervezetének, a Temerini Kertbarátkörnek az alapításában is. Ekkorra feleségével együtt családi kertészetet vezettek. 2002-ben bejegyezték a vállalkozásukat, majd ötletei nyomán számos díjat zsebeltek be a vásárokon és bemutatókon. Határokon innen és túl is hódítottak azok a kertépítő csodák, amelyeknek történetei voltak: a középkori várak éppúgy lenyűgözték a szakmát, mint a gyerekkori emlékekből táplálkozó Kastélykert szegletének másolata, vagy a Tarcal lankáiról leereszkedő, patak medrében megrekedt szekér képe. A színház és a kertészet ötvözetével „a kiskapuk mellett a nagykapuk is megnyitlak előttünk (...) Időközben, ötven éves fejjel úgy döntöttem, hogy papírt is szerzek a tapasztalatomhoz, úgyhogy fiam mellett belőlem is okleveles kertész lett” – mesélte tovább Törteli, aki önmagát Perpetuum mobile-ként jellemezte.

A kertépítő sikerek mellett továbbra is párhuzamosan tevékenykedett a két egyesületben: a kertbarátoknál a rendezvények kulturális műsorainak szervezését vállalta magára, de az ő ötletei nyomán készült számos Illés-napi terménybemutató is. A művelődési egyesület égisze alatt pedig 2004-ben egy vers hanghordozót adott ki *Az vagy nekem...* címmel. 2013-ban újabb energiákat velt felfedezni magában, és Hortobágyra ment bojtárkodni. Hazatérve családi kertészetük végében alakította ki a saját alföldjét: őshonos állatokat telepített a mára már közismert Ősök tanyájára. Az általa alapított Hunor Hagyományörző Egyesület itt hívta életre a Téli napforduló, azaz a Karacsun ünnepét. Délvidéken Temerinben gyűjtöttek először tüzet a keleti pusztai népek örömnapjára emlékezve: a szertűgyűjtást 15 éven keresztül élte a kertészkedő színművész. 2021-ben a betegségét meghazudtoló erővel kezdeményezte az első Illés-napi aratóverseny szervezését is.

Törteli Lászlót a temerini szerethették színes egyéniségéért, ötleteiért, verseiért, szerepléseikéért, a központot díszítő virágaiért, de már felcseperedett az a nemzedék is, amelynek gyermekként ő testesítette meg a Mikulást. Évtizedeken keresztül az utolsó karácsonyáig járta ugyanis szülővárosa utcáit szekéren és fiákeren, almát, diót és cukrot szórva a csodára váróknak.

„Amit te tettél, két embernek is teher lett volna (...) Reméljük, hogy amit a közösségért eddig létrehoztál és utánk indítottál, az majd tovább él” – írta megemlékezésében Korench László a Vitési Rend nevében. Törteli László ugyanis még megélhette, hogy a rend Nemzetvédelmi Tagozata tagjává avassa a budapesti belvárosi Boldogasszony-templomban.

Írta: Tóth D. Livia

